

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та економічної інформатики

„ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету,

_____
_____
_____._____.2017 р.

Н А В Ч А Л Ь Н А П Р О Г Р А М А
ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА

Дніпро – 2017

Економічна статистика. Програма навчальної дисципліни. – ДНУ, 2017. - 13 с.

Викладач: Дмитрієва В.А., к.і.н., доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Рецензенти:

профільна кафедра ВНЗ _____

рецензент

_____

рецензент

_____

Затверджено вченою радою економічного факультету

Протокол № __ від _____ р.

© ДНУ, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

МЕТА: Надання необхідних теоретичних знань і практичних навичок для застосування методів економічної статистики в аналізі розвитку економіки країни на мікро-, мезо- та макрорівнях.

ЗАДАЧІ вивчення дисципліни

В результаті вивчення дисципліни фахівець повинен *знати*:

- 1) теоретичні основи статистики та економіки; суть понять та визначень економічної статистики;
- 2) методи порівняльного аналізу явищ і процесів;
- 3) специфіку структури та функціонування сфер економіки та об'єктів за видами економічної діяльності;
- 4) статистичні методи аналізу стану, динаміки та взаємозв'язків ознак, що характеризують об'єкти економічної статистики;
- 5) статистичні прийоми індексного та факторного аналізу даних;
- 6) методологію оцінювання структурних зрушень в економіці та прогнозу розвитку процесів.

Підготовлений фахівець повинен *вміти*:

- 1) застосовувати методологію економічної статистики для аналізу стану та розвитку економічних об'єктів;
- 2) проводити структурний та функціональний аналіз соціально-економічних явищ та процесів;
- 3) виконувати прогноз розвитку економічних об'єктів;
- 4) аналізувати вплив ендогенних та екзогенних факторів на стан та розвиток економіки;
- 5) робити обґрунтовані висновки для прийняття рішень.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Статистична оцінка макроекономічних показників розвитку економіки держави

ТЕМА 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики

ТЕМА 2. Основні класифікації економічної статистики

ТЕМА 3. Система національних рахунків як інструмент оцінювання та аналізу економічних явищ і процесів

ТЕМА 4. Балансові таблиці "Витрати – Випуск"

ТЕМА 5. Аналіз взаємозв'язків між основними макроекономічними показниками

ТЕМА 6. Статистика національного багатства

ТЕМА 7. Статистика основного капіталу

ТЕМА 8. Статистика оборотних активів

ТЕМА 9. Статистичні методи оцінювання тіньової діяльності

Змістовий модуль 2. Статистичний аналіз складових економічної діяльності

ТЕМА 1. Статистика цін і тарифів

ТЕМА 2. Організація статистики підприємств в Україні

ТЕМА 3. Статистика виробництва продукції підприємств

ТЕМА 4. Статистика результатів фінансово-господарської діяльності підприємств

ТЕМА 5. Статистичне оцінювання зовнішньоекономічної діяльності

ТЕМА 6. Статистика інвестицій

ТЕМА 7. Статистика науково-технічної та інноваційної діяльності

ТЕМА 8. Статистика економічної ефективності

ТЕМА 9. Статистичне вивчення ринку праці

ТЕМА 10. Статистика зайнятості населення

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПОТОЧНОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ.

1. Категорії економічної статистики
2. Види класифікаторів в міжнародній та вітчизняній статистиці
3. Аналітичні можливості національних рахунків
4. Моделі обчислення ВВП
5. Балансові таблиці "Витрати – Випуск". Міжгалузєва модель балансу Леонтьєва
6. Статистика національного багатства: аналіз структури та структурних зрушень
7. Статистика основного капіталу: аналіз статистичних показників
8. Статистика оборотних активів: аналіз фінансових та нефінансових оборотних активів
9. Статистика цін і тарифів. Принципи формування системи цін і тарифів в Україні
10. Організація статистики підприємств в Україні: аналіз статистичних показників
11. Статистика виробництва продукції підприємств
12. Статистика результатів фінансово-господарської діяльності підприємств
13. Статистичне оцінювання зовнішньоекономічної діяльності
14. Статистика інвестицій
15. Статистичне вивчення ринку праці
16. Статистика економічної ефективності
17. Статистика науково-технічної та інноваційної діяльності
18. Статистика зайнятості населення
19. Особливості обчислення показників продукції в окремих галузях економіки
20. Пофакторний аналіз економічних показників
21. Абсолютні та відносні зміни показників
22. Структура та структурні зрушення
23. Статистика грошової маси та грошового обігу
24. Грошові агрегати, грошові мультиплікатори
25. Структура бюджету України.
26. Держбюджет України. Структура надходжень та видатків бюджету
27. Показники плану, планового завдання, виконання плану, динаміки бюджетних показників
28. Статистика кредиту. Види ризиків при кредитуванні
29. Види кредитів. Статистика кредитного портфеля
30. Показники обіговості кредиту

31. Показники обіговості грошової маси
32. Індеси Ласпейреса та Пааше та їх взаємозв'язок
33. Види ліквідності підприємства та їх статистичні показники
34. Показники довгострокової платоспроможності підприємства
35. Показники фінансової діяльності підприємства
36. Показники доларизації економіки
37. Витрати підприємства. Класифікація витрат
38. Види інфляції та їх характеристика
39. Структура цін та собівартості продукції
40. Індеси фіксованого, змінного складу та структурних зрушень. Їх взаємозв'язок
41. Показники співвідношення власного та залученого капіталу підприємства. Фінансовий левирідж. Фінансова стійкість
42. Показники монетизації економіки та забезпеченості готівкою.

Методи навчання: лекції, вирішення практичних завдань, застосування методів економічної статистики до аналізу динаміки, виявлення взаємозв'язків, структурних зрушень, факторного впливу на стан та процеси економічного розвитку.

Методи контролю: поточне тестування; розв'язання практичних задач; оцінка за контрольну роботу; підсумковий контроль, курсова робота.

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Статистична оцінка макроекономічних показників розвитку економіки держави

ТЕМА 1. Теоретико-методологічні основи економічної статистики

Предмет, метод та завдання економічної статистики. Прийоми вітчизняної економічної статистики та міжнародні стандарти. Система показників економічної статистики. Основні складові системи показників економічної статистики та методи їх дослідження.

ТЕМА 2. Основні класифікації економічної статистики

Поняття про класифікації, класифікатори, класифікаційні групування. Види класифікаторів в міжнародній та вітчизняній статистиці. Гармонізація статистичних показників. Статус, категорії та побудова класифікаторів; методи класифікації та кодування інформації. Практичне застосування Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД). Галузева кваліфікація видів економічної діяльності. Класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (ТЗЕД). Класифікатор секторів економіки. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання (ПФГ). Класифікатор форм власності (КФМ).

ТЕМА 3. Система національних рахунків як інструмент оцінювання та аналізу економічних явищ і процесів

Основні категорії та поняття СНР. Принципи побудови та зв'язок з бухгалтерським обліком. Основні показники СНР. Методи оцінки показників виробництва. Рахунки СНР в Україні. Схема класифікації національних рахунків. Особливості побудови та схема відображення операцій у рахунках. Аналітичні можливості системи національних рахунків. Методи розрахунку макропоказників національних рахунків.

ТЕМА 4. Балансові таблиці "Витрати – Випуск"

Схема побудови таблиці "Витрати – Випуск" для характеристики процесів відтворення в економіці за матеріально-речовим і вартісним складом у галузевому плані. Використання даних МГБ в аналізі та моделюванні макроекономічних процесів у державі. Види МГБ за класифікаційними ознаками: періодом аналізу: динамічні й статичні; обсягом використаної інформації: національні, регіональні, галузеві; характером використаних вимірників: натуральні й вартісні; характером відбиття міжгалузевих зв'язків: схема "Витрати-випуск", баланс пропозицій і використання ресурсів. Ціни в МГБ: ціни споживачів, ціни виробників, основні ціни.

ТЕМА 5. Аналіз взаємозв'язків між основними макроекономічними показниками

Характеристики результатів економічної діяльності на мікроекономічному рівні: показники виробництва товарів і послуг; утворення й розподілу доходів; валова додана вартість, валовий прибуток, змішаний дохід, доходи від власності, валовий наявний дохід, валове накопичення. Показники результатів відтворення на макроекономічному рівні. ВВП та його компоненти. Паритет купівельної спроможності. Міжнародні зіставлення макроекономічних показників.

ТЕМА 6. Статистика національного багатства

Загальна концепція національного багатства в статистиці. Сутність і структура національного багатства (НБ). Фінансові й нефінансові активи: поняття, групування за формами власності, за галузями економіки, за регіонами. Комплексна характеристика національного багатства – використання системи статистичних показників: обсягу й структури НБ; відтворення найважливіших складових НБ; динаміки НБ в цілому та його компонентів; ефективності використання НБ. Види оцінок елементів національного багатства: за історичною (первісною) вартістю, за вартістю зміни (відновна вартість), за ринковою вартістю. Баланс активів і пасивів: схема побудови, види за секторами і галузями економіки та в цілому за економікою. Балансуюча стаття зведеного балансу – національне багатство. Балансове рівняння активів та пасивів. Абсолютна зміна вартості активів і пасивів – зв'язок з рахунками нагромадження.

ТЕМА 7. Статистика основного капіталу

Оцінювання стану та руху основного капіталу. Економічна сутність основного капіталу та основних фондів і завдання їх статистичної характеристики. Види оцінки основних засобів. Показники простого та розширеного відтворення основних фондів. Показники стану, руху та використання основних засобів.

ТЕМА 8. Статистика оборотних активів

Поняття та структура оборотних фондів: за натурально-речовою формою; сферами та стадіями обігу; принципами організації; джерелами фінансування. Показники ефективності використання оборотних фондів. Відображення оборотних активів у системі національних рахунків

ТЕМА 9. Статистичні методи оцінювання тіньової діяльності

Визначення поняття "тіньова економіка" та її види. Методи оцінки тіньової економіки: прямі та непрямі. Спостережувана та неспостережувана економіка.

Змістовий модуль 2. Статистичний аналіз складових економічної діяльності

ТЕМА 1. Статистика цін і тарифів

Система показників статистики цін. Види цін, що підпадають під оцінку органами державної статистики. Внутрішньо-регіональні та міждержавні порівняння цін і тарифів. Система цін у СНР. Ціна виробника та ціна покупця.

Індекси цін та тарифів. Індекс Ласпейреса та Пааше. Ефект Гершенкрона. Розрахунок загальних індексів цін за рекурсивною схемою. Визначення середньомісячного темпу зміни рівня цін та динаміки середніх цін на окремі види товарів та послуг.

Особливості методики застосування індексного методу для дослідження динаміки цін за окремими галузями народного господарства. Зведені індекси цін на про-дукцію промисловості. Індекс цін у капітальному будівництві. Інденси тари-фів на вантажні перевезення.

Споживчі ціни: динаміка, умови застосування. Індекс споживчих цін на товари та послуги – узагальнюючий показник динаміки споживчих цін. Специфіка вибору ваг у розрахунку індексу. Аналіз витрат населення та його окремих груп на стандартні набори найважливіших продуктів харчування. Міждержавні та внутрішні міжрегіональні індекси цін і тарифів.

Переоцінка в порівняльні ціни. Методи переоцінки в порівняльні ціни: метод безпосереднього переоцінювання; метод дефляції та метод індексів фізичного обсягу.

ТЕМА 2. Організація статистики підприємств в Україні

Економічна сутність підприємництва та завдання статистики. Показники статистики підприємств, методологія їх розрахунку.

ТЕМА 3. Статистика виробництва продукції підприємств

Теоретичні основи статистики валового продукту та його складу. Показники продукції. Одиниці виміру продукції. Система вартісних показників продукції в народному господарстві. Особливості розрахунку показників продукції в основних галузях сфери матеріального виробництва. Статистика продукції будівництва. Статистика продукції галузей сфери обігу. Статистика вантажообігу та зв'язку. Статистика матеріально-технічного забезпечення та збуту. Статистика поставок сільгосппродукції. Статистика товарообігу. Статистика товарних запасів.

ТЕМА 4. Статистика результатів фінансово-господарської діяльності підприємств

Визначення впливу економічних факторів на результати фінансово-господарської діяльності за допомогою статистичних методів. Показники результатів економічної діяльності. Основні показники рентабельності (прибутковості): продажу, продукції, власного капіталу, всього капіталу, підприємства; показники прибутковості активів та пасивів.

ТЕМА 5. Статистичне оцінювання зовнішньоекономічної діяльності

Платіжний баланс та його структура. Методологія складання платіжного балансу. Аналіз рівноваги платіжного балансу. Аналіз балансів за групами статей: торговельний баланс, баланс поточних операцій, базисний баланс, баланс ліквідності. Індикатори стану платіжного балансу. Статистичні показники зовнішньоекономічної діяльності.

ТЕМА 6. Статистика інвестицій

Загальні поняття та структура інвестицій. Система показників для вивчення структури і динаміки інвестицій

ТЕМА 7. Статистика науково-технічної та інноваційної діяльності

Загальні поняття та напрями статистичного вивчення науково-технічної та інноваційної діяльності. Статистичні показники науково-технічної та інноваційної діяльності

ТЕМА 8. Статистика економічної ефективності

Ефективність виробництва, загальні та часткові характеристики. Ефективність використання трудових ресурсів, основного та обігового капіталу. Ефективність поточних витрат

ТЕМА 9. Статистичне вивчення ринку праці

Ринок праці: поняття, елементи, основні суб'єкти відносин. Класифікація ринків праці за територіальною ознакою. Показники попиту й пропозиції робочої сили. Система статистичних показників ринку праці. Статистичне дослідження соціально-трудо-вих відносин в умовах ринку. Поняття зайнятості та його види. Економічний зміст категорії

"вартість праці". Структура витрат на робочу силу. Статистичне дослідження заробітної плати в умовах ринкової економіки.

ТЕМА 10. Статистика зайнятості населення

Класифікація населення щодо статусу зайнятості. Структура працездатного населення – економічно активне населення: зайняті й безробітні; економічно неактивне населення. Склад населення за віком працездатності. Статистика руху робочої сили та робочих місць. Зовнішня міграція. Статистика страйкового руху. Статистика безробіття. Статистика професійної освіти. Баланс трудових ресурсів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беркіта К. Ф. Економічна статистика: навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.
2. Борух В.О., Алямкін Р.В. Економічна статистика: навч. посіб. – К.: Ліра_К, 2006. – 318 с.
3. Економічна статистика: Методичні рекомендації до виконання курсових робіт студентів спеціальності 6.050100 „Прикладна статистика”/ Укладачі: Н.П. Лутчин, І.В. Прокопович-Павлюк. – Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 24 с.
4. Економічна статистика: підручник: у 2 ч. – Ч. 1. Макроекономічна статистика / [І. Г. Манцуров, А. М. Єріна, О. К. Мазуренко та ін.]; за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І. Г. Манцурова. – К.: КНЕУ, 2013. – 2013. – 325 с.
5. Лугінін О. Є., Фомішин С. В. Статистика національної економіки та світового господарства: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. 502 с.
6. Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Впровадження і використання. – К.: Основи, 2000. – 351 с.
7. Уманець Т. В. Економічна статистика: навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 429 с.
8. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності: ДК 009: 2005. – К., 2005. – 191 с.

Електронні ресурси

9. Державна податкова адміністрація України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.sta.gov.ua
10. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
11. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ibser.org.ua
12. Інститут стратегічних досліджень України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.niss.gov.ua
13. Кабінет міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.kmu.gov.ua
14. Міністерство економіки і розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.me.gov.ua
15. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua
16. Національний банк України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.bank.gov.ua
17. Світовий банк [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.worldbank.org

Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання та оформлення курсової роботи з дисципліни «Економічна статистика» студентами напряму «Прикладна статистика». – Дніпропетровськ: ДНУ ім. О.Гончара, 2017. - 32 с.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»

- Баланс народного господарства** - система взаємопов'язаних макроекономічних показників, що застосовувалася в СРСР та інших соціалістичних країнах; БНХ заснований на марксистських концепціях суспільного відтворення.
- Валова додана вартість** - показник результатів економічної діяльності окремих господарюючих суб'єктів, галузей і секторів економіки; являє собою різницю між вартістю випуску продукції і проміжним споживанням.
- Валове нагромадження основного капіталу** (компонент ВВП) - вкладення коштів в об'єкти основного капіталу для створення нового доходу в майбутньому шляхом використання їх у виробництві. Воно складається з наступних компонентів: придбання за відрахуванням вибуття нових та існуючих основних фондів; витрати на поліпшення невироблених матеріальних активів; витрати у зв'язку з передачею права власності на невироблені активи.
- Валовий внутрішній продукт (ВВП)** - центральний макроекономічний показник; характеризує вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених резидентами даної країни за той чи інший період, у цінах кінцевого покупця.
- Валовий національний дохід (ВНД)** - сума первинних доходів, включаючи дохід від власності, отриманих резидентами даної країни у зв'язку з їх участю у виробництві ВВП даної країни і ВВП інших країн світу; ВНД відрізняється від ВВП на сальдо первинних доходів, отриманих резидентами даної країни з сектора «решти світу».
- Валовий національний наявний дохід (ВНРД)** - сума первинних доходів і чистих поточних трансфертів, отриманих резидентами даної країни; ВНРД відрізняється від ВНД на сальдо поточних трансфертів, отриманих резидентами даної країни від сектора «решти світу».
- Випуск - вартість товарів і послуг**, вироблених окремими господарюючими суб'єктами, галузями і секторами економіки.
- Державний борг** - неоплачена сума офіційно визнаних зобов'язань органів державного управління перед іншими секторами економіки та рештою країн світу, утворена в результаті їх операцій у минулому, яка повинна бути погашена за допомогою операцій органів державного управління в майбутньому або переоформлена в безстроковий борг.
- Грошова база** охоплює грошовий агрегат МО (готівка в обігу), грошові кошти в касах банків, обов'язкові резерви комерційних банків у Центральному банку, і їхні кошти на кореспондентських рахунках у Центральному банку.
- Грошова маса** - сукупний обсяг купівельних і платіжних засобів, що обслуговують господарський оборот, що належать приватним особам, підприємствам і державі (крім центрального уряду) і які є зобов'язанням всієї банківської системи. Грошова маса вимірюється рядом показників грошових агрегатів: МО, М1, М2 та ін
- Дефіцит державного бюджету** - перевищення суми витрат, включаючи кредитування за вирахуванням погашення, над сумою доходів, включаючи отримані офіційні трансферти.
- Дефлятор ВВП** - індекс цін, обчислений для ВВП в цілому; визначається непрямым шляхом, як приватна відділення індексу вартості ВВП на індекс фізичного обсягу ВВП.
- Зайнятими** в економіці є особи, які у звітному періоді: виконували роботу за наймом за винагороду, а також будь-яку іншу приносить дохід роботу не за наймом, а самостійно або з одним або декількома компаньйонами як із залученням, так і без залучення найманих працівників незалежно від термінів отримання

оплати або доходів за свою діяльність; виконували роботу без оплати на сімейному підприємстві; тимчасово відсутні на роботі з причини вихідних днів, щорічної відпустки, хвороб, адміністративного відпустки та інших причин, які не переривають формальних зв'язків з роботодавцем.

Зміна запасів матеріальних оборотних коштів (компонент ВВП) - зміна вартості виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції і товарів для перепродажу.

Індекс споживчих цін (ІСЦ) - індекс, що характеризує середня зміна цін за той чи інший період на товари та послуги, включені в споживчу кошичку; обчислюється звичайно за допомогою формули Ласпейреса.

Іноземна інвестиційна позиція - вартість іноземних активів, держателями яких є резиденти даної країни, за вирахуванням їх зобов'язань по відношенню до решти світу.

Індекс Фішера - індекс, який обчислюється як середня геометрична невважена з індексів Ласпейреса і Пааше; широко застосовується в міжнародних порівняннях ВВП, тому що не залежить від вибору базисної країни.

Кінцеве споживання (компонент ВВП) - вартість кінцевих товарів і послуг, використаних домашніми господарствами для задоволення поточних потреб, а також органами державного управління та некомерційними організаціями, обслуговуючими домашні господарства, в процесі їх поточної діяльності. У СНР використовується дві концепції цього показника: витрати на кінцеве споживання і фактичне кінцеве споживання.

Коефіцієнт повних витрат (В..) - Коефіцієнт, що відображає прямі і непрямі витрати (з урахуванням всього технологічного ланцюга) продукту / на виробництво одиниці продукту /

Кредит - надання ресурсів у тимчасове користування на поворотній і платній основі. Однією з форм кредиту є позика.

Міжнародна стандартна галузева класифікація всіх видів економічної діяльності (МСОК) - одна з найбільш важливих класифікацій економічної статистики. Одиницею класифікації є заклад, тобто підрозділ підприємства, щодо однорідне з точки зору складу виробленої продукції, структури витрат і застосовуваної технології, що знаходиться в одному місці, за умови, що є дані про випуск і витратах цього підрозділу.

Міжгалузевий баланс - важливий розділ СНР, за допомогою якого досліджуються міжгалузеві зв'язки, складні залежності між проміжним споживанням, кінцевим попитом і випуском галузей економіки.

Податки на виробництво та імпорту - обов'язкові безоплатні безповоротні платежі, що стягуються державою з виробляють одиниць у зв'язку з виробництвом та імпортом товарів і послуг або використанням факторів виробництва. До них належать податки на продукти та інші податки на виробництво.

Податки на продукти - податки, що стягуються пропорційно кількості або вартості товарів і послуг, вироблених, що продаються або імпортуються резидентами. До них відносяться, наприклад, податок на додану вартість (ПДВ), акцизи, мита.

Податки інші на виробництво - Податки, пов'язані з використанням фактора виробництва, а також платежі за ліцензії і дозвіл займатися будь виробничою діяльністю або інші обов'язкові платежі, сплата яких необхідна для діяльності виробляє одиниці-резидента. До них відносяться, наприклад, податки на заробітну плату, на землю, будівлі, споруди, транспортні засоби, підприємницькі або професійні ліцензії тощо

Національне багатство - сума чистого власного капіталу всіх господарюючих суб'єктів, які є резидентами даної країни, нату чи іншу дату; національне багатство

дорівнює сумі всіх активів резидентів даної країни за вирахуванням їх зобов'язань.

Заощадження - частина валового національного наявного доходу за вирахуванням кінцевого споживання; являє собою найбільш важливе джерело фінансування інвестицій.

Основні фонди (основний капітал) - найважливіша частина національного багатства країни. Це активи, що є результатом виробництва, які багаторазово використовуються в процесі виробництва. Вони включають: будівлі та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби; худоба; сади, виноградники та інші насадження; витрати на геологорозвідувальні роботи; витрати на програмне забезпечення та бази даних для ЕОМ; оригінали літературних і художніх творів (фільми, звукозаписи, рукописи і т. п., що є основою для тиражування).

Оборотність оборотних коштів - показник, що характеризує швидкість руху оборотних коштів у процесі відтворення; вимірюється за допомогою коефіцієнта оборотності (число оборотів, чинених оборотними коштами за аналізований період) або тривалості одного обороту в днях (співвідношення твори середнього залишку оборотних коштів, що беруть участь в обороті, на число днів у розглянутому періоді і собівартості реалізованої продукції).

Проміжне споживання - вартість товарів і послуг, повністю витрачених у процесі виробництва.

Первинний дохід - дохід, що отримується інституційними одиницями в результаті первинного розподілу національного доходу в порядку винагороди за пряму участь у виробництві товарів та наданні послуг або за надання у тимчасове користування землі, фінансових та інших невикористаних активів; первинні доходи включають оплату праці, доходи від власності, прибуток, змішаний дохід, податок на виробництво та імпорту.

Платіжний баланс - важливий розділ макроекономічної статистики; систематизує відомості про всіх зовнішньоекономічних операціях, що відбуваються між резидентами даної країни і рештою світу.

Прибуток і змішані доходи - частина валової доданої вартості, яка залишається у виробників після вирахування витрат, пов'язаних з оплатою праці та сплатою податків на виробництво та імпорту. Ця стаття імірує прибуток (або збиток), отриманий від виробництва, до обліку доходів від власності. Для некорпоративних підприємств, що належать домашнім господарствам, вона містить елемент винагороди за працю, який не може бути відокремлений від доходу власника або підприємця. У цьому випадку вона називається змішаним доходом.

Споживання основного капіталу - зменшення вартості основного капіталу протягом звітного періоду в результаті його фізичного та морального зносу і звичайних пошкоджень, що не носять катастрофічного характеру. Воно має визначатися виходячи з поточної відновної вартості основного капіталу

Прибуток - кінцевий фінансовий результат виробничо-господарської діяльності підприємств і комерційних організацій. Отримання прибутку є результатом виробництва і продажу товару в будь-якій формі (продукція, роботи або послуги), заснованих на залученні капіталу, праці та природних ресурсів. Узагальнюючим фінансовим результатом виробничо-господарської діяльності є балансовий прибуток. Балансовий прибуток виникає від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів і іншого майна господарюючих суб'єктів і включає також доходи (за мінусом збитків) від позареалізаційних операцій. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг)

розраховується як різниця між виручкою від її продажу і витратами на виробництво і реалізацію, що включаються в собівартість продукції.

Паритет купівельної спроможності валют - статистичний коефіцієнт, що характеризує співвідношення цін різних країн; обчислюється на основі обробки великого масиву даних про ціни на товари-представники, які підбираються для різних компонентів ВВП.

Постійні ціни - ціни якого-небудь поточного періоду, прийнятого в якості базисного; використовуються для обчислення індексів фізичного обсягу вартісних показників, які можна розкласти на елементи кількості та ціни. Постійні ціни, як правило, змінюються один раз на п'ять років, проте в деяких випадках в якості постійних використовуються ціни попереднього періоду.

Витрати на кінцеве споживання - витрати домашніх господарств-резидентів на споживчі товари і послуги, а також витрати органів державного управління і некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, на товари і послуги для індивідуального і колективного споживання.

Резиденти - інституційні одиниці (підприємства, установи, домашні господарства і т. д.), мають центр економічного інтересу на економічній території даної країни протягом відносно тривалого періоду.

Рентабельність - показник, що характеризує прибутковість роботи підприємства

Сальдо по поточних операціях платіжного балансу - сальдо надходжень резидентам даної країни від їхніх операцій з нерезидентами з товарами і послугами, первинними доходами і поточними трансфертами; одно також перевищенню національного заощадження над інвестиціями у вітчизняну економіку. 61. Субсидії на виробництво та імпорт - поточні безоплатні безповоротні платежі, які держава виробляє підприємствам у зв'язку з виробництвом, продажем або імпортом товарів і послуг або використанням факторів виробництва для проведення певної економічної та соціальної політики. Вони складаються з субсидій на продукти та інших субсидій на виробництво.

Субсидії на продукти - субсидії, виплачувані пропорційно кількості або вартості товарів і послуг, вироблених, що продаються або імпортуються резидентами. До них відносяться, наприклад, регулярні відшкодування підприємствам з державного бюджету постійних збитків, що виникають в результаті того, що продажна ціна на вироблену ними продукцію встановлюється нижче середніх витрат виробництва, субсидії на експорт та імпорт та ін

Субсидії (інші) на виробництво - субсидії, які підприємства отримують від держави у зв'язку з використанням факторів виробництва, наприклад, субсидії, виплачувані для використання праці інвалідів, для стимулювання використання певних видів сировини, енергії і т. п., для зменшення забруднення навколишнього середовища та ін

Трансферти - показник, що характеризує перерозподіл доходів і багатства; являє собою безоплатну передачу однієї інституційної одиницею другий товарів, послуг або активів. Трансферти поділяються на поточні та капітальні, на трансферти в грошовій і натуральній формі.

Фактичне кінцеве споживання - вартість всіх товарів і послуг, придбаних домашніми господарствами-резидентами для індивідуального споживання незалежно від джерела фінансування, і вартість колективних послуг, що надаються органами державного управління суспільству в цілому. Для домашніх господарств воно включає їх витрати на придбання споживчих товарів та послуг і вартість індивідуальних товарів і послуг, отриманих домашніми господарствами від органів державного управління та від некомерційних організацій безкоштовно в якості соціальних трансфертів у натуральній формі. Для органів державного управління фактичне кінцеве споживання

дорівнює вартості колективних послуг; у некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, фактичне кінцеве споживання відсутня. За підсумком для економіки в цілому показники фактичного кінцевого споживання і витрат на кінцеве споживання рівні.

Фінансування дефіциту державного бюджету визначається сумою запозичених за розглянутий період коштів за вирахуванням погашення боргу та величини приросту залишків ліквідних фінансових коштів установ державного управління, а також чистого придбання вимог до інших секторів; за своєю величиною фінансування одно дефіциту бюджету, але має протилежний знак.

Фонд заробітної плати - суми, нараховані підприємствами та організаціями для оплати праці в грошовій і натуральній формах за відпрацьований час, за невідпрацьований час, а також стимулюючі доплати, надбавки та премії, компенсаційні доплати і надбавки, пов'язані з режимом роботи та умовами праці, регулярні виплати на харчування, житло і паливо.

Чисте кредитування (запозичення) - перевищення або дефіцит джерел фінансування порівняно з витратами на чисте придбання нефінансових активів. На рівні економіки в цілому чисте кредитування (або чисте запозичення) показує обсяг ресурсів, які країна надає в розпорядження решти світу або які решта світу надає країні.

Економічно активне населення - частина населення, яка пропонує свою працю для виробництва товарів і послуг. Чисельність економічно активного населення включає зайнятих у виробництві та безробітних.

Експорт (імпорт) товарів - вартість вивезених з країни (ввезених в країну) товарів. Крім товарів, які обліковуються статистикою зовнішньоекономічної діяльності, експорт та імпортованих в СНД включає товари, що поставляються в порядку надання безоплатної (гуманітарної) допомоги та як дарунок, товари неорганізованої торгівлі, посилки, майно мігрантів.

Експорт (імпорт) послуг - експорт (імпорт) транспортних послуг, туризму, комунікаційних послуг, будівельних, страхових, фінансових, комп'ютерних та інформаційних послуг, реклами та інших видів послуг.

Економічні активи - об'єкти, на які поширюються права власності і володіння якими і використання яких протягом певного часу може приносити власнику економічну вигоду. Вони складаються з фінансових і нефінансових активів. До нефінансових активів відносяться вироблені активи (основні фонди, матеріальні оборотні кошти та цінності) і непроізовані активи (земля, корисні копалини, лісові ресурси; патенти ^ ліцензії та ін.) До фінансових активів відносяться монетарне золото і спеціальні права запозичення, готівка і депозити, цінні папери, позики, страхові технічні резерви, дебіторська та кредиторська заборгованість.

Ефект Гершенкрона - систематичне випередження індексом Ласпейреса індексу Пааше; названий по імені Гершенкрона - американського вченого, який один з перших описав цей феномен.